

СУЧАСНІ РЕГІОНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СИСТЕМІ СЕРТИФІКАЦІЙНИХ ПРОГРАМ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В умовах активного зростання обсягів знань постає проблема вибору та обґрунтування предмету й методології дисциплін, які в майбутньому можуть стати новими в навчальному процесі. Від парадигми розміщення і комплексоутворення до регіонально-просторової і, навіть, просторової організації економіки як цілісної відтворювальної соціо-еколого-економічної системи — такий вектор розвитку методології сьогодні покладений в основу регіональних економічних досліджень. Практичним підтвердженням дієвості такого підходу до вирішення актуальних соціально-економічних проблем розвитку країн і регіонів сьогодні є діяльність Європейської конференції міністрів регіонально-просторового планування (СЕМАТ). Питання, які кожні три роки (починаючи з 1983 року) постійно обговорювались на засіданнях СЕМАТ стосуються переважно просторового та регіонально-просторового планування, його стратегії і перспектив, забезпечення ефективної політики просторового розвитку, завдяки якій у всіх державах — членах Ради Європи буде досягнутий прийнятний рівень життя людей. Саме тому для України, яка є членом Ради Європи з 1995 року, і яка має найбільшу площу серед європейських країн, надзвичайно актуальним є подальший розвиток досліджень з питань ефективного регіонально-просторового розвитку держави, вдосконалення механізмів регіональної політики та можливості підвищення таким чином рівня соціально-економічного розвитку кожного регіону.

Просторовий аспект аналізу економічного розвитку сприяє поглибленню знань про взаємодію об'єктів, їхні просторово-часові відносини та дозволяє вивчити економічну діяльність в безперервності. Такий підхід дозволяє виявити фундаментальні міжпредметні взаємозв'язки між галузями економічної науки, зокрема сприяє формуванню знанневих та практичних компетенцій щодо інфраструктурного забезпечення просторового розвитку України, її місця на міжнародному ринку логістичних послуг.

Саме тому надзвичайно актуальним та своєчасним стало впровадження в навчальні плани Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана пакету з вибіркових дисциплін сертифікаційної програми «Логістика», яка включає таку послідовність їх вивчення: на II курсі підготовки бакалаврів — вибіркова дисципліна «Просторова організація економіки», на III курсі — «Регіонально-просторовий розвиток України», на IV курсі — вибіркова дисципліна «Інфраструктура товарного ринку».

Вибіркові дисципліни «Просторова організація економіки» та «Регіонально-просторовий розвиток України» викладаються кафедрою регіональної економіки, вибіркова дисципліна «Інфраструктура товарного ринку» — кафедрою маркетингу. Таким чином забезпечуються міжпредметні зв'язки та відбувається інтеграція наукових досліджень. Студенти отримують можливість набути як теоретичних знань, так і практичних компетенцій в галузях просторового розвитку економіки, регіоналістики, інфраструктурного забезпечення розвитку України, її участі в системі міжнародних транспортних коридорів та місці на ринку логістичних послуг.

Що стосується дисциплін, що викладаються кафедрою регіональної економіки, то слід зазначити, що мета вибіркової дисципліни «Просторова організація економіки» полягає у поглибленні знань студентів про сучасні глобалізаційні закономірності розвитку суспільства, методологічні та прикладні аспекти просторового розвитку України в контексті її інтеграції в світовий економічний простір. Практичну спрямованість дисципліни потрібно розглядати як важливий складник формування у студентів основних компетенцій. До важливих знанневих компетенцій слід віднести володіння культурою просторового мислення, знання наукових засад просторової організації економіки та її взаємозв'язку з інфраструктурним забезпеченням розвитку господарства, розуміння основних підходів до вироблення стратегії просторового розвитку країни з урахуванням впливу національних і глобальних чинників. До практичних компетенцій слід віднести оволодіння навичками дослідження просторових процесів розвитку господарства, їх впливу на формування інфраструктури товарного ринку та ефективності функціонування спеціальних економічних зон, різних форм міжрегіонального та транскордонного співробітництва.

Мета вибіркової дисципліни «Регіонально-просторовий розвиток України» полягає в поглибленні фундаментальної та професійної підготовки майбутніх фахівців-економістів і наданні їм знань щодо конкурентних переваг регіонально-просторових форм організації господарства України в контексті її участі в системі міжнародних транспортних коридорів і місця на ринку транспортних послуг, адже саме в регіонах формуються елементи ринкової інфраструктури — регіональні логістичні центри, регіональні інвестиційні фонди, консалтингові фірми, інноваційні

центри тощо. До важливих знанневих компетенцій, які закладаються завдяки вивченню дисципліни, слід віднести формування у студентів спеціальних знань про наукові засади стійкого розвитку регіонально-просторових економічних систем та механізми його забезпечення, стратегічні напрями та концептуальні пріоритети інфраструктурного забезпечення регіонів України.

До практичних компетенцій слід віднести набуття студентами основних навичок і вміння здійснювати діагностику регіональної соціально-економічної ситуації та самостійно оцінювати можливості вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем регіонів, у тому числі за рахунок використання конкурентних переваг геоекономічного положення України в системі міжнародних транспортних коридорів та інноваційних форм регіонально-просторової організації економіки (мережеві, територіальні кластерні системи, спеціальні просторові системи, міждержавні спеціалізовані чи комплексні форми організації — економічні простори, єврорегіони тощо).

Прикладні знання та формування цілісного уявлення про стан інфраструктурного забезпечення товарного ринку в Україні, умови та фактори його розвитку та функціонування, законодавче забезпечення, місце України на міжнародному ринку логістичних послуг студенти отримують у результаті вивчення вибіркової дисципліни «Інфраструктура товарного ринку», яка викладається кафедрою маркетингу.

Підсумовуючи, слід зазначити, що вивчення дисциплін, що входять до пакету сертифікаційної програми «Логістика», є особливо актуальним для студентів, що навчаються за всіма напрямками підготовки бакалаврів з «Економіки та підприємництва», оскільки озброює майбутніх фахівців економістів найсучаснішими знаннями в нинішній непростий історичний період, який характеризується зростанням частоти екстремальних ситуацій у розвитку суспільств — швидкими економічними і соціальними змінами типів систем, збільшенням складності відносин, підвищенням їх гостроти, активної глобалізаційної трансформації, появою геоекономічних регіонів, регіонально-просторових систем і мереж, головною ознакою яких є інтернаціоналізація економічних і соціальних процесів. Глобалізація і регіоналізація нині є визначальними в соціально-економічному розвитку не лише країн чи їх блоків, але й окремих регіонів, мікропідприємств та конкретної людини, і врахування цього феномену вимагає нових знань та нових наукових підходів до дослідження економічних і соціальних трансформацій.

*Панкратов О.М., к.т.н.,
доцент кафедри регіональної економіки*

НАУКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК СИСТЕМА «ВИРОБНИЦТВА» ЗНАТЬ

Згідно вимог Болонської Декларації, головним завданням університетів є підготовка фахівців, які, з одного боку достатньо широко освідчені, уявляють собі основні напрями розвитку науки і можуть самостійно вибрати найбільш перспективну для себе галузь, а з другого боку вміють робити щось конкретне, тобто є справжніми спеціалістами і матимуть попит.

Особливості сучасних систем освіти визначаються багатьма чинниками, головні з яких, на нашу думку — це стан науки в державі і світі та специфіка окремих галузей знань.

Сучасна наука пішла досить далеко від романтики великих осяянь окремих індивідуумів. Її сьогоdnішній стан визначають два важливих, взаємопов'язаних фактори: фінансовий і інформаційний. У даний час наука в цілому — це добре організована система «виробництва» знань, це — бізнес з розвинутою інфраструктурою, чітким плануванням, грошовими потоками і жорсткою конкуренцією, що сформувалася навкруги цих потоків. Передова наука робиться колабораціями під управлінням сильних, широко і глибоко мислячих адміністраторів, здатних реагувати на потреби суспільства і таких, що вміють впливати на ці потреби.

У науці вже накопичена колосальна кількість інформації, але ще більша — швидкість її напрацювання. Щодня з'являються нові наукові напрями і галузі досліджень. Це абсолютно природно, оскільки інформація — головний продукт наукової діяльності. Проблема обробки і зберігання нової інформації успішно розв'язується науковим співтовариством за допомогою комп'ютерів, проте можливість сприйняття цієї інформації людським мозком обмежена. Надмірне розростання внутрішньої структури науки і експоненціальне збільшення кількості наукових напрямів породило послаблення внутрішньо наукових зв'язків і появу вузькоспеціалізованих фахівців.

В університетській освіті основну роль грають два взаємопов'язані чинники: змістовий і людський. У змістовому плані вона є системою консервативною, особливо в гуманітарній галузі. Освіта — це не система швидкого реагування; її зміст не повинен оперативно змінюватися під впливом всіх новітніх досягнень науки і технології, тим паче, що оцінити реальні